

Ekodesign-direktivet

Näringsdepartementet

2008-09-29

Dokumentbeteckning

KOM(2008) 399 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter

Sammanfattning

Förslaget till omarbetning av EU-direktivet om ekodesign är ett av flera initiativ inom ramen för det ”paket” med åtgärder för en hållbar konsumtion och produktion och hållbar näringspolitik, som EU-kommissionen presenterade den 16 juli 2008. Kommissionen föreslår en omarbetning av direktivet (2005/32/EG) om ekodesign, till att omfatta fler produkter än vad som omfattas i dag. Det gällande direktivet är inriktat mot produkter som är beroende av tillförsel av energi (energianvändande produkter, undantaget transportfordon) för sin funktion. I och med förslaget om revidering skulle direktivet omfatta energirelaterade produkter, det vill säga även produkter som inte själva är beroende av energitillförsel, men som har en inverkan på energianvändningen. Man vill också införa en kontrollstation (2012) vid vilken det ska utvärderas om det finns möjligheter att ytterligare utvidga direktivet till icke energirelaterade produkter.

Regeringens inställning är att energieffektivisering i samhället är en mycket angelägen fråga, med stor potential för förbättring. Arbetet koncentreras inom EU i dagsläget till att ta fram relevant lagstiftning för att minska energianvändande produkters energianvändning. Förslaget att på motsvarande sätt ställa EU-gemensamma krav på energirelaterade produkter kan vara ett sätt att snabbare uppnå de mål som redan satts avseende energieffektivisering inom EU samtidigt som den fria rörligheten för produkter inte inskränks. Det kommer att bli nödvändigt att närmare klargöra relationerna mellan ett utökat direktiv om ekodesign, och näraliggande lagstiftning om bland annat krav på byggnader och byggnadsprodukter och kemikalierelaterade regelverk. Detta är viktigt för att samordna

administrativa processer för de aktörer vars produkter berörs av både det utökade direktivet om ekodesign och andra regler samt för att undvika motstridiga regelverk.

Begreppet ”energirelaterade produkter” är svårdefinierat, och behöver konkretiseras mer för att så tydliga signaler som möjligt ska kunna sändas till berörda parter avseende vilka produkter detta handlar om. Det är viktigt att en diskussion förs om vilka produktgrupper/typer som avses omfattas av det reviderade direktivet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Förslaget till omarbetning av EU-direktivet om ekodesign är ett av flera initiativ inom ramen för det ”paket” med åtgärder för en hållbar konsumtion och produktion och hållbar näringspolitik, som EU-kommissionen presenterade den 16 juli 2008.

Förslaget är vidare en direkt utveckling av det befintliga direktivet om ekodesign, som antogs i juni 2005. Det direktivet riktar sig mot energianvändande produkter, och syftar till att skapa enhetliga krav för den europeiska marknaden, samt att minska energianvändning och annan miljömässig påverkan av dessa produkter genom att anlägga ett livscykelperspektiv och ställa krav på produkter redan i designfasen.

Direktivet befinner sig också i ett EU-rättsligt sammanhang, där även direktivet om energimärkning och miljömärkningen ”Blomman” ingår. På samma sätt skulle ett utökat direktiv vara nära besläktat med andra produktdirektiv enligt den s.k. nya metoden, som också föreskriver om CE-märkning och marknadskontroll, t.ex. den kommande byggproduktförordningen, maskindirektivet, hissdirektivet m.fl. eftersom motsvarande produkter skulle kunna komma att omfattas av de båda regelverken.

Direktivet omfattar idag energianvändande produkter. Den genomförandeåtgärd som kommit längst avser stand-by-funktionen för bland annat hemelektronik och för denna horisontella funktion föreligger ett förslag till EU-förordning.

1.2 Förslagets innehåll

Syftet med omarbetningen av direktiv 2005/32/EG är att infoga ändringsdirektiv 2008/20/EG samt att utöka dess tillämpningsområde till att omfatta alla energirelaterade produkter. Förslaget är också ett led i det

övergripande syftet att garantera fri rörlighet för produkter och förbättra deras miljöprestanda och därigenom skydda miljön.

2008/09:FPM10

Kommissionen föreslår en utvidgning av direktivet (2005/32/EG) om ekodesign till att omfatta fler produkter än vad som omfattas i dag. Det gällande direktivet är inriktat mot produkter som är beroende av tillförsel av energi (energianvändande produkter, undantaget transportfordon) för sin funktion, medan förslaget om revidering skulle omfatta energirelaterade produkter, det vill säga produkter som inte själva är beroende av energitillförsel, men som har en inverkan på energianvändningen. Man vill också införa en kontrollstation (2012) till vilken det ska utvärderas om det finns möjligheter att ytterligare utvidga direktivet till icke energirelaterade produkter.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Sveriges riksdag utfärdade den 13 mars 2008 en lag (2008:112) om ekodesign. Genom denna lag genomförs direktivet (2005/32/EG) om ekodesign i svensk lagstiftning. Lagen syftar till att främja en effektiv energianvändning och en låg miljöpåverkan av energianvändande produkter och energianvändande delar av sådana produkter genom att miljöaspekter integreras i produktdesignen för att förbättra produktens eller delens miljöprestanda under hela dess livscykel.

Förslaget om förändringar av direktivet skulle medföra nödvändiga ändringar i svensk lagstiftning, så att den även kan omfatta den vidare gruppen produkter (energirelaterade produkter). Frågan om huvudansvar för direktivets efterlevnad (i dag tilldelat Statens Energimyndighet) skulle också kunna bli föremål för ny utvärdering. Förhållandet måste klarläggas mellan redan existerande nya metoden-direktiv, däri ingående komponenter såsom harmoniserade standarder, CE-märkning m.m. och det utvidgade ekodesigndirektivet. Det måste även klarläggas hur ett utvidgat ekodesigndirektiv förhåller sig till befintlig lagstiftning om kemikalier.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Det utvidgade fokus som föreslås skulle innebära ökade krav på information till berörda branscher och industrier, ökad arbetsbelastning för fler myndigheter samt samordning mellan dessa. Ett utökat ansvar och arbete på myndighetsnivå skulle medföra budgetära konsekvenser, t.ex. genom utökade krav på myndighetstillsyn i form av marknadskontroll.

I samband med att fler branscher och industrier skulle omfattas, ökar för dessa även såväl den administrativa bördan, gällande regelverk som direkta kostnader för produktdesign mm när krav för deras specifika produkter i

framtiden tas fram. En närmare analys av dessa konsekvenser är svår att genomföra till följd av det mycket vida begreppet (energirelaterade produkter) som föreslås, vilket även konstateras i förslaget från kommissionen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens inställning är att energieffektivisering i samhället är en mycket angelägen fråga, med stor potential för förbättring. Arbetet koncentreras i dagsläget till att ta fram relevant lagstiftning för att minska energianvändande produkters energianvändning i de fall marknaden inte själv med befintliga medel kan åstadkomma detta. Förslaget att på motsvarande sätt ställa EU-gemensamma krav på energirelaterade produkter kan vara ett sätt att snabbare uppnå de mål som redan satts avseende energieffektivisering inom EU samtidigt som den fria rörligheten för produkter inte inskränks. Det är samtidigt viktigt att noggranna konsekvensanalyser, bl.a. av de samhällsekonomiska kostnaderna och vinsterna, föregår kommande förslag till produktkrav från kommissionen samt att den metod som i dag används vid framtagande av produktkrav under direktivet om ekodesign, utvärderas för att underlätta kommande regleringar och företagens möjligheter att ta till sig och efterleva framtida krav.

Direktivet om ekodesign har sin bas i gemensamma regler om bl.a. standardisering, CE-märkning och marknadskontroll enligt den s.k. nya metoden. Den nya metoden har moderniserats, vilket resulterat i två EG-rättsakter (Förordning nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och beslut nr 768/2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter). Det nya ekodesigndirektivet bör anpassas till dessa nya rättsakter, t.ex. när det gäller avsnitten om standardisering, marknadskontroll och CE-märkning.

En utvidgning av direktivet får inte påverka eller försena det arbete som redan inletts under det gällande direktivet, rörande energianvändande produkter, eller störa arbete som pågår med andra produkter som efter en revidering kan komma att omfattas. Begreppet "energirelaterade produkter" är svårdefinierat, och behöver konkretiseras mer för att så tydliga signaler som möjligt ska kunna sändas till berörda parter avseende vilka produkter detta handlar om. Det är viktigt att en diskussion förs om vilka produktgrupper/typer som avses omfattas av det reviderade direktivet. Det är också viktigt att den samhällsekonomiska nyttan av nya produktkrav uppväger kostnaden.

Regelverket kring kemikalier är under utveckling och det är viktigt att en revidering av ekodesigndirektivet inte motverkar detta.

Ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget skickades den 25 augusti 2008 på remiss till 59 myndigheter och organisationer.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 95, d.v.s. samma grund som nuvarande förordning. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet och Europaparlamentet är medbeslutande i detta ärende.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslagets mål kan enligt kommissionen uppnås bäst på gemenskapsnivå, då gemensamma krav för produkter, till skillnad från nationella, som släpps ut på marknaden säkerställer den fria rörligheten för varor inom gemenskapen. Regeringen ser ett behov av att bevaka och utreda hur förhållandet till närliggande nationell lagstiftning rörande byggnader kan komma att påverkas.

Förslaget anses vara proportionerligt och kostnaderna för marknadsövervakning minimeras enligt förslaget genom att sådana förfaranden redan finns för tillsynen över att ekodesigndirektivet följs. Regeringen ser dock ett ökat behov av marknadsövervakning som en direkt följd av reglering av ett större antal produkter, samt att fler myndigheter därigenom kan behöva tilldelas uppgifter till följd av ekodesigndirektivet.

4 Övrigt

2008/09:FPM10

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ordföranden har för avsikt att påbörja förhandlingar i september 2008.

4.2 Fackuttryck/termer

-